

**Ба Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-012
назди Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистон
(Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734061, ш. Душанбе, кӯчаи Дехотӣ, ½)**

Тақризи

роҳбари илмӣ ба диссертатсияи Гулов Искандар Хасанович дар мавзӯи «Такмилдиҳии сиёсати иҷтимоию меҳнатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.12 – иқтисодиёти меҳнат

Гулов Искандар Хасанович соли 2012 факултети иқтисодии Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусравро аз рӯи ихтисоси муносибатҳои иқтисодии байналмилалӣ хатм кардааст. Аз сентябри соли 2021 то инҷониб дар вазифаи мутахассиси марази таъбу нашр, тарҷума ва баргардон, ва ҳамзамон омӯзгори кафедраи таҳлили иқтисодӣ ва аудити Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав қору фаъолият карда истодааст.

Аз рӯзҳои аввали таҳсилаш Гулов Искандар Хасанович ба қорҳои илмӣ - таҳқиқотӣ ва раванди таълимии донишгоҳ фаъолона машғул шуда, мавзӯи таҳқиқоти илмии худро дар мавзӯи «Такмилдиҳии сиёсати иҷтимоию меҳнатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» интихоб кардааст.

Гулов И.Х. пайваста ба қорҳои илмӣ – таҳқиқотӣ машғул шуда, дар конференсҳои сатҳи дохилидонишгоҳӣ, ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ иштирок намуда, қорҳои илмиашро дар шакли мақолаҳо оид ба фаслҳои асосии рисолаи номзадиаш ба нашр расонидааст.

Дар давоми фаъолиятҳои Гулов И.Х. худро чун муҳаққиқи фаъолу дорои малакаи таҳқиқотчии мустақили илмӣ нишон дода, мақсаду вазифаҳои таҳқиқотро шарҳ дода, натиҷаҳои илмӣ ба даст овардааст. Дар ҷараёни навиштани рисолааш ӯ доираи васеи адабиётҳои зиёди ватанию хориҷӣ ва инчунин таҷрибаи қорхонаҳои вилояти Хатлонро доир ба иҷрои сиёсати иҷтимоию меҳнатӣ омӯхтааст.

У тавонистааст, моҳияти сиёсати иҷтимоию меҳнатро аз нуқтаи назари худ чун «сиёсати иҷтимоию меҳнатӣ маҷмуи манфиатҳои иҷтимоию иқтисодии давлат дар бораи таҳияи ҳадафҳои рушди иҷтимоии ба баланд бардоштани сатҳи зиндагии тамоми кишрҳои ҷомеа тавассути таъмини фаъолияти меҳнатӣ ва пардохти музди меҳнати зиёда аз арзиши сабади истеъмолӣ, дастгирии давлатии табақаҳои аҳолии барҷомонда ва бекорон, таъмини рушди маориф, тиб, тандурустӣ, фарҳанг ва варзиш» шарҳ додааст.

Принсипҳои таҳияи сиёсати иҷтимоиро дар намуди ҷадвал ба ҳашт гурӯҳ: таъмини имконияти захиравӣ, адолати иҷтимоӣ, кафолати иҷтимоӣ, масъулияти иҷтимоӣ, ҳамбастагии иҷтимоӣ, ҷуброни иҷтимоӣ, шарикии иҷтимоӣ, принсипи афзалият додан ба ташаббусҳои ҷамъиятӣ, муттасилӣ тақсим намуда, вобаста ба ин принсипҳо вазифаҳои сиёсати иҷтимоӣ-меҳнатӣ: ҳавасмандгардонии рушди иқтисодӣ ва тобеи истехсолот ба манфиатҳои истеъмолот, тақвияти ҳавасмандгардонии меҳнат ва соҳибкорӣ, таъмини сатҳи муносиби зиндагӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, ҳифзи мероси фарҳангии табиӣ ва хувияти миллӣ муайян кардааст.

Таҷрибаи механизмҳои таҳияи сиёсати иҷтимоию меҳнатӣ дар мамлакатҳои рушдкарда ва мамлакатҳои дар ҷараёни гузаштан ба иқтисодиёти бозорино таҳқиқ намуда, истифодаи се амсила – скандинавӣ (Дания, Шветсия, Финляндия), континенталӣ (Олмон, Австрия, Фаронса ва кишварҳои Бенилюкс), англо-саксонӣ (Британияи Кабир ва Ирландия), кишварҳои Иттиҳоди Аврупо, дастгирии иҷтимоии гурӯҳҳои осебпазири шаҳрвандон бо маблағгузори тавассути барномаҳои иҷтимоии Россия, муҳайё намудани шароити моддӣ барои волидони худи шаҳрвандони Ҷумҳурии Халқии Чин, сиёсати шуғл ва ҳалли мушкилоти бекорӣ, таъмини стандарти миллии сифати зиндагии Қазоқистон барои таҳияи сиёсати иҷтимоӣ-меҳнатии Тоҷикистон қобили қабул донистааст.

Муайян кардааст, ки сабабҳои асосии иҷро нагаштани барномаҳои давлатии рушди иҷтимоӣ-иқтисодии вилояти Хатлон дар он зоҳир мегардад, ки механизми иҷрои ин барномаҳо муайян карда намешаванд ва системаи

чорабиниҳои ба назар гирифташаванда пояи молиявӣ надоранд ва сарчашмаҳои иҷрояшон ноаёнанд. Даромади хонавода хароҷоти онро намерӯшонанд. Афзоиши миёнасолонаи аҳоли дар як сол 2,22% ва афзоиши миёнасолонаи нафақахӯрон 2,48 фоизро ташкил медиҳад, ки доир ба тадричан пир шудани аҳоли гувоҳӣ медиҳад. Захираҳои меҳнатӣ самаранок истифода намешаванд. Ҳосилнокии меҳнат дар кишоварзӣ, ки 65,4 фоизи захираҳои меҳнатӣ машғуланд ба 4,69 сомонӣ дар 1 одам/соат ташкил медиҳад. Миқдори заминҳои таъйиноти кишоварзӣ бо сабаби ба дигар категория гузаштанаш тамоюли пастравӣ дорад. Сатҳи ёрии тиббӣ ва дастрасии он ба талабот ҷавобгӯ нест. Ба 1000 кӯдак дар шаҳрҳо 8,2 муассисаи томақтабӣ ва дар деҳот 1,1 муассисаи рост меояд, ки ин хеле кам аст. Сатҳи китобхонии аҳоли коҳиш ёфтааст. Таъмини аҳоли бо манзил ба ҳар як сокини вилоят дар давраи солҳои 2015-2019 дар маҷмӯъ 5,6%, сокини шаҳр -13,0%, деҳот - 6,1% коҳиш ёфтааст;

Асоснок намудааст, ки таҳияи барномаҳои иҷтимоию меҳнатӣ ва таъмини иҷрои онҳо, чун механизми асосии сиёсати иҷтимоӣ ба ҳисоб рафта, механизмҳои асосии он:

- ташкили ҷойҳои нави кориро дар назар дорад, ки шугли пурсамарро таъмин намояд;
- фаъол гардондани корхонаҳои ғайридавлатигардида, тавассути баланд бардоштани андоз аз моликият;
- таҳияи барномаи «Рушди манзил дар вилояти Хатлон барои солҳои 2021-2030», тавассути ташкили «Фонди манзили деҳот», ки метавонад дар пояи шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ амалӣ шавад;
- «Фонди манзили деҳот» дар ҷамоатҳои деҳот ташкил карда шуда маблағҳои хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ), аҳоли ва дигар табақаҳои аҳолиро муттаҳид намуда, сохтмони манзилро барои деҳотиён ба роҳ монанд;
- таҳияи барномаи дарозмуддати мақсадноки «Рушди таҳсилоти касбӣ дар вилояти Хатлон барои солҳои 2021-2030» барои навсозии системаи таҳсилоти касбӣ;

- таҳия ва амалӣ намудани барномаҳои минтақавии «Рушди инфрасохтори иҷтимоию меҳнатии вилояти Хатлон барои солҳои 2021-2030», «Рушди агротуризм», «Майдончаҳои хурди варзишӣ» чун омили баланд бардоштани сатҳи зиндагӣ хизмат менамояд.

Исбот кардааст, ки барои рушди сиёсати иҷтимоию меҳнатӣ ҳамкориҳои давлат ва бахши хусусӣ дар мадди аввал ташаккули системаи шарикии иҷтимоии давлат ва бахши хусусӣ меистад ва амсилаи тақсимоли захираҳо байни давлат ва бахши хусусӣ ва амсилаи молиявии ташкили ҳамкориҳои давлат ва бахши хусусӣ пешниҳод карда шудааст, ки самтҳои зеринро бояд дар бар гирад:

- ташаккули корхонаҳои калони агросаноатӣ дар партави иҷрои концепсияи кластерикунонӣ ва мукамалгардонии корхонаҳои хурд, бо мақсади иҷрои қарори Конфронси байналмилалӣ оид ба рушди устувори Рио-де-Жанейро (1992), ки ба корфармоён барои баланд бардоштани масъулияти иҷтимоии онҳо;

- татбиқи таҷрибаи сиёсати иҷтимоӣ дар ҚСП Чжунтай - Данғара Синсилу текстили ноҳияи Данғара дар дигар корхонаҳои калони вилоят, ки дар ҳалли масъалаҳои иҷтимоӣ барномаи худро доранд.

Муқаррароти методологиро методии асосноккунии пешниҳоднамудаи ӯ, зимни муҳокима дар конфронсу семинарҳои сатҳҳои гуногуни илмӣ – амалӣ, аз ҷумла байналмилалӣ мавриди муҳокима қарор гирифтааст.

Чунин мешуморем, ки Гулов Искандар Хасанович аз уҳдаи иҷрои вазифаҳои дар диссертатсия гузошташуда баромада, кори илмӣ – таҳқиқотии худро дар мавзӯи аҳамиятноку мубрами кишвар таҳия намудааст. Ба ӯ муяссар шудааст, ки дар рисолаи худ мушкilotҳои корхонаҳои вилояти Хатлонро дар ҳалли масъалаҳои муносибатҳои иҷтимоию меҳнатӣ таҳқиқ намуда оид ба тақмили минбаъдаи ин соҳаи муҳими кишвар пешниҳодҳои мушаххас намояд.

Аз ин ҷо, диссертатсияи Гулов Искандар Хасанович дар мавзӯи «Такмилдиҳии сиёсати иҷтимоию меҳнатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси

08.00.12 – иқтисодиёти меҳнат пешниҳод шудааст ба талаботҳои Низомномаи Комиссияи Олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси номбурда мебошад.

Роҳбари илмӣ,
доктори илмҳои иқтисодӣ, профессори
кафедраи молия ва қарзи Донишгоҳи
Славянии Россия ва Тоҷикистон:

И. Ашуров

Ашуров И.С.

04.09.2023

Ашуров Ихтиёр Саидович, тел.:(+992905557788)
E-mail: ikhtiyor.ashurov@inbox.ru

Имзои Ашуров Ихтиёр Саидович., д.и.и. профессори кафедраи молия ва қарзи Донишгоҳи Славянии Россия ва Тоҷикистонро тасдиқ менамоям.

Мудир шӯбаи кадрҳо:

Раҳимов А.А.